

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

O-vár Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. n. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft o. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodsor 6 kr, harmadsor 5 kr. o. 6. a minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatalnál készítettik.

KIADÓ-HIVATAL: Székelyudvarhely, Központca, STRIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár. május 6-án 1861.

A birodalom alkotmányos fejlődése eddig két nevezetes okmányt ismert, az okt. 20-diki diplomát, mely Ausztriának alkotmányt ígért, a február 26-ki patenst, mely a Reichsrathot egybehívja: most ez okmányok a május 1-jén elmondott trónbeszédrel szaporodtak.

A két előt elegendő emlegettük, de remélni lehet, hogy május 1-jét még inkább megfogjuk emlegetni. Legalább ez idézte elő a legnagyobb hatást; de oly hatást, minek csak a szélső pártiak örvendhetnek.

E trónbeszéd nem kevesebb, mint a Bach rendszer elvei alkotmányos fogalmazása, s miután az okt. 20-ki diplomától még messzebb elmegy, mint a febr. 26-iki patens, minden alkotmányos érzelmi embert gondolkodóba ejt; de még sem oly leverő, mint egyelőre feltűnik.

Ha e beszédet az mondotta volna el, a ki elveit hiszi és vallja egyedül idézőitöknek, Schmerling miniszter, legkisebb sensatit sem idézett volna elő. De miután az uralkodó ajkáról hangzott el, kétségkívül a legnagyobb nyomatókkal bírnak, ha nem akarunk megbarátkozni a gondolattal, hogy Ausztria most már szintén alkotmányos állam, melynek trónbeszéde az eddigi minisztérium programja, mely minisztérium azonban csak addig áll, míg politikáját a parlament — mit itt Reichsrath képvisel — le nem szavazza.

Azonban legyen bárkinek a programja, sokkal magasabbról hangzott, mintsem azon illúsiót csinálhassunk magunknak, hogy azt egy pár phrasissal szétröptethetjük; annyival is kevésbé, mert az a 12 évi rendszer basisát magában foglalja. Épp azért oly nevezetes okmány, hogy ezt csak egyszerűleg tudomásul vennünk nem szabad.

Ez okmány tény, csak is annyit fontolgathatunk, vajjon van-e jövője? vívhat-e többséget magának? vajjon támogatni fogják-e a többi nemzetek? vajjon elég erős lesz-e a kormány tettegesíteni?

Mert nem szabad felednünk, mikép Ausztria most kétféle természetű alkotmányos országokból áll: olyanokból, melyek most kaptak alkotmányt, s olyanokból, melyek már ezredév óta bírnak, mely utolsók Magyarhon és kapcsolt részei képviselik. Az egybegyűlt Reichsrathban még eddig csak is az előbbieket, az ugynevezett örökös tartományok vettek részt: Magyarország, Horvátország, Szlavonia, Erdély meg sem hívtak. A velencei királyság és Istria bár meg vannak hívva, mostanig meg nem jelentek; ha tehát a trónbeszéd örömszájjal fogadtatott, azt csak is a német-szláv tartományok tették magokévá, e szerint a birodalom fele nem hallatá érzületét.

Még az is kérdés, vajjon a cseh és lengyel nemzeti párt mennyiben osztja? Mert nyilvános titok, hogy ezek Magyarhon tartását kicsinyben magok is utánozzák; hogy a velencei királyság hova szeretne szavazni, azt nem kell magyaráznunk.

Mi minket illet, az Magyarország magatartásán legkisebbet sem változtathat. Valamint bizunk, hogy a kiegyenlítés kérdésével is épp ott állunk, hol az előtt. Sőt azt hisszük, hogy e trónbeszéd igen sokat tett arra, hogy a magyar korona részei, mint Horvátország, Szlavonia, Dalmatia belőle, csak új érvet nyertek arra, hogy Magyarhon ezredéves alkotmányához szorosabban csatlakozzanak.

A trónbeszéd ott, hol reményét fejezi ki, hogy Magyarhon és részei is nem sokáig meg fognak a Reichsrathban jelenni, a részek között Erdélyt is fölemlíti. E megemlékezés némelyek annak látják biztosítékát, hogy Erdély egyenesen a népre basirozott választás útján — mint terjesztve volt — csakugyan nem fog meghívni. Egyébiránt megvagyunk győződve, hogy ha szintén meghívattunk volna is, a választás az erdélyi nemzetek jelenlegi jogfogalmain hajótörést szenvedett volna.

Tanúságunk azon hangulat, melylyel a besztercei tisztújítás véghez ment, hol Budaker kimondá, hogy Szébenben egy gyűlés alkalmával egyen kívül minden nyilatkozat oda ment ki, hogy a Reichsrathba követet nem küldhetnek.

K. L.

A vajda-hunyadi várhid ügyében érdemes barátunk Makrai L. egy levelet intézett volt hozzánk, melyet lapunk 38-dik számában közreadtunk. Ez oly érdekes tárgyban hg. Liechtenstein ő magassága, kormányzói elnökünk ő excellenciájához egy iratot intézett, mely a herceg ő magassága ez ügyben tett vizsgálatának eredményeképp tekintetű, s így a másik félnek is védőket foglalja magában. Ő magasságának irata a következő: Szében 13-dik április 1861. Nro 1861. Excellenciá! Egy a „Kolozsvári K.” idei 38-dik számában közreadott levelező cikk alkalmából, mely a v.-hunyadi várhid lebontása ellen volt intézve, én a kolozsvári banya, erdő- és só-igazgatóságtól ezen kérdésben felvilágosítást kívántam.

Az ezen rendeletemre adott tudósítás szerint, a lerontással fenyegető hid elbontása a közbiztonságra való tekintettel rendeltetett el, s gondoskodva van arról, hogy minden oly része, mely valamely történelmi emlékekkel van összekötve, kiváló őrizet alá vétessék. Ennélfogva intézkedés tétetett, hogy valamint a hidoszlopok, úgy a gerendázat elhordása után meztelenül maradt kőfalak is rögtön befedesenek. Egyébiránt az egész hidpadlás minden részeivel, s névszerint a rostélyzattal együtt nem bir semmi történelmi becsel, miután ezen a királyi kincstár által 1845 ben építeni rendelt alkotmány az új kor műve, s a hídgerendázatnak elhordása már el is maradhatoz, miután a rostélyzat, mely magában 200 mázsát nyomott, leszedetett és a várban gondozatik. Miután az erdőségi, s érc és só-bányaigazgatóság folyamodott, hogy a dolog valódi állása hirlapi nyilvánossággal közzétessék, van szerencsém nagyméltóságodnak tetszés szerinti rendelkezésre bízni, hogy az említett levelező cikk helyreigazítását ugyanazon lap által eszközölje. Egyébiránt különös mely tisztelőit vagyk stb.

Liechtenstein, m. k.

Belsőszolnokmegye felirata az uralkodó felségéhez. — Felséges uralkodó! Midőn alázattal megértők felségednek mult évi october 20-kán kelt legkegyelmesebb diplomáját, melynek értelme szerint hazánk megyéinek azon semminemű alkotmányos uton hozott törvény által el nem vétetett ősjoga: megyeileg össztelhetni s szabadságra érett nemzethez méltólag öntigyeit rendezhetni visszaadott. Kebleinket reményteljes dohbanásba hozta a hazafias öröm; mert az uralkodó felség iránti hódolat határai s törvényeink korlátain belül felajdulhatott az elnyomott s csak titokban táplált hazafi bánat, mert szűnedezni kezdett a 12 évi megpróbáltatás verényomokat maga után hagyó éjjele s az alkotmányos élet hajnalát hazánk egészen derengeni vélők; mert őszintén reménylők, hogy felséged mellözve az eddig sugallott alkotmányellenes rendszer nyűgeit, mellözve még az ily szellem tanácsolta mult évi oct. 20-ki legfőbb elhatározás megszorításait: magát kegyes előde, a még ohajtott életben lévő koronázott apostoli magyar király V. Ferdinánd ő felsége által legutoljára szentesített s hazánkra s ennek törvényes királyára kötelezőleg ható 1847—8-ban Pozsonban kelt törvényre helyeztetvén, annak magatartása által népei szeretetét, őszinte bizalmát kinyerni elhatározott legmagasabb szándéka.

A honfi fájdalom könyveivel s a megcsalatozás lankasztó érzetével kénytelenítettünk azonban felséged színe előtt kimondani, miként ez őszinte reményünk szerte mállott! Szerte mállott: mert hinnünk lehetett, hogy a nyomor s elnyomás 12 éve után a lesújtott nép sohaja az uralkodó trónjág jutván, ez megértett népének ohajtatását s híven megőrzött reményeit végre teljesítésbe menni engedendi; igen! hinnünk lehetett, hogy végtére elérkezett a dicős perc, melyben király és nemzet egymást megérték!

A nemzet felségedtől nem jogi engedményeket akart, még kevésbé követelt jogszélesítéseket; hanem egyszerűen azt reménylő, hogy felséged sarkalatos törvényeinket s ezek között ama törvényeket is, melyeket felségednek kegyes előde V. Ferdinánd koronázott apostoli magyar király 1848 ban önkézzel szentesített — a nemzetnek visszanyujtandja; s egyszerűen ama szent esküteleket vévén tekintetbe, melyeket felségednek elődei alkotmányunk, törvényeinkre — az utódokra nézve is kötelezőleg tevének: minden különben is alkotmányos uton el sem töröltetett sarkalatos törvényeinket rehabilitálni fogja. Mi törvényeinknek tiszteletben tartását reméltük, azon szerződések erejénél fogva, melyekre felséged elődei I. Leopold és I. Ferenc császár és király őseinkkel, mint hazánk törvényhozó testületével 1691 ben és 1791-ben léptek vala.

Sarkalatos és alaptörvényeink mellözéséből eredő másnemű sérelmeinket nem említve: bátrak vagyunk csak egyetlen — reánk a Királyhágón innen lakókra nézt életkérdéssé vált jogmegsorolásunkat felséged trónja elé hozni. Ugyanis felséged minden reményeinktől eltérőleg, alaptörvényeink mellözésével Erdélyt külön állás, udvari korlátnokság s egy különleges országgyűlés lehetőségével kibékíteni vélte.

Felséges ur! Erdély kétoldalú szerződéseink, írott és szentesített törvényeinkkel ellentétben, jogilag, mint külön tartomány nem létezik többé! Nem; mert a felséged nagynevű elődei által nyíltan elismert és biztosított Erdély és Magyarhon között létező személyi egyesülési viszony erejénél s elévülhetetlenségénél fogva; továbbá a nemzetnek törvényesen s az illető két haza országgyűlésén emanált akarata s a törvényes uralkodó, a koronás apostoli magyar királynak beneplacituma, megerősítése s szentesítése folytán —: ama személyi unió rea-

lissá lóna két ország között változtatva, midőn az 1847—8-ki teljes és kötelező erőben lévő pozsoni VII-dik illetőleg kolozsvári I-ő t.-cikk nyomán Erdély de facto az anya Magyarhonba bekebelezetett. Igenis, felséges ur! a két ország közötti személyi unió folytán és jogán léteztül a realis 1848-diki unió, mert felségednek őseitől öröklött joga is hazánk Erdély birtoklása felett ugyanazon s csakis azon jogból folyt, a melyből Magyarország és a kapcsolt részek feletti is: az egy magyar szent koronának elévülhetetlen jogából. Ugyanis felséged nagy előde I. Leopold magyar király, a leopoldi hitlél bevételében e szavai által: „supremi nostri regii munus... esse dignovimus, charissimum hanc Transylvaniae regionem, jam a seculis inclito nostro Hungariae regno assertum magis magisque velut animam nostram completi” a személyi uniót elismeri s a bezárásban e szavai által: „promittendo in verbo nostro regio, ac apud nos et serenissimum nostram domum nunquam violabili fide, quod illos firmiter et inconcusce servabimus, et servari faciemus” — ezen személyi egyesülésnek is megtartása s megtartására magát és felséged utódait is kötelező; mellözve továbbá a pragmatica sanctionnak az ország alapjait biztosító tételeit: e személyi unió fenntartását biztosító felséged dicősegesen uralkodott nagyatyja I. Ferenc császár és magyar király az 1791-diki törvény szentesítése által, mely törvénynek VI-dik cikkében ez mondatik: „tam sua sacratissima majestas, quam secuturi ejusdem ex augusta domo Austriaca successores quam legitimi reges Hungariae coronam pertinentem, eodem cum Hungaria imperii et successionis jure tenebunt, et velut propriam habentem constitutionem nullique alteri regno subjectam juxta proprias leges, et constitutiones legitime confirmatas, non vero ad normam aliarum provinciarum haereditarium gubernabunt.”

Jogos alapon áll tehát ezekből kifolyólag az 1848-ban mindkét osztály által az uniót illetőleg hozott kétrédbeli törvénycikk. De továbbá a mi nagyfóntosságu: testvériségi praecedentia is létezően a két ország között, e realis unió mindkét haza fiainak régóta egyetemesen táplált ohajtatása is vala.

E felett végül még tettegessé is vált e törvényileg s királyi eskü szerint is biztosított unió végtére, a midőn szentesítésétől fogva felségednek trónralépteig a törvény teljes értelme szerint is életbe vala lépítve s felbonthatatlannak látszó kötelekek fűték össze az egygyé forrt két magyar haza fiait.

Alkotmányos uton hozott s az érvényességre szükséges minden kellekkel ellátott, a király által is szentesített törvény alkotmányunk szerint mindaddig érvényben marad, — s mert a királyi eskü azt sérthetlenné tév: következőleg is hat király és nemzetre, míg alkotmányos uton viszont király és haza köz megegyezéséből illető helyen nem módosítatik, avagy el nem töröltetik. Világosan megszabta ezen jogot a 1791-ki 7-dik t.-cikk ezen sorai által: „leges ferendi, abrogandi et authenticae interpretandi potestatem in magno principatu Transylvaniae principis, statibus et ordinibus ad comitia legitime confluentibus communem esse sua majestas sacratissima clementer agnoscit, seque jus hoc statum illibate conservaturam, atque prout illud a divo Leopoldino I-o in se devolutum est, ad augustos quoque suos successores inviolatum transmissuram benique declaravit.”

Felséges ur! „az 1847—8-ban Pozsonban hozott s ápr. 11-kén megerősített és az 1848 ban Kolozsvárt kelt s június 10-kén szentesített törvények alkotmány szabta uton sem módosítva, sem megváltoztatva nincsenek, állanak ekint azok egész kiterjedésükben, betűről betűre, cikkeleiről cikkelekre, állanak emigy azoknak a két magyar haza egyesülését kifejező VII-dik illetőleg I-ő cikkeleiről is.”

Nem vonattak-e azonban kétségbe Felséged kormánya által az idézett 1791-ki törvény értelmében köllőleg hozott a két haza egyesítését tárgyzó törvénycikknek akkor, midőn Erdélynek Magyarhonról különvált állás, udvari korlátnokság, s külön országgyűlés adatik? — Nem szorított-e Felséged legmagasabb kézírata folytán a folyó év április 2-kára Budára összehívott magyarhoni országgyűlés is alkotmány-ellenes tétre, midőn az alkotandó törvények feletti tanácskozássra, az 1848-ki törvények módosítására hivatott fel: hogy az erdélyi részek képviselőitnek meg nem jelenése által alkotmányilag csonka, s így jogosulatlan gyűléseketkint határozzon azon törvények módosítása felett, melyeknek VII-dik cikke a két hon egyesülését követeli? Nem állított-e Felséged kormánya által hazánk élére oly hatóság, melynek functioja a kolozsvári 1848-ki I-ő t. czk. 3-dik §-a által teljesen megszüntetett? Nem mellőztetik-e Felséged kormánya által a különleges erdélyi országgyűlés kilátásba helyezése által a pozsonyi 1747—8-ki VII-dik t. cz. 1, 2, 3-dik §-a, kolozsvári 1848-ki II-dik t. cz. kötelező ereje?

Történetünknek fájdalom számos példája által tudnók bebizonyítani, hogy valahányszor alkotmányunkon, s ennek sarkalatos törvényein a hatalom által csorbák szándékolattak ejtetni, az hazánkban mindenha békétlenkedést, elégtelenséget, bizalmatlanságot szült; és viszont nem örömmel pihenik-e meg a hazafi szem történetünk azon verőfényes lapjain, melyeken írva van, hogy ha törvényeink a hatalom által épségben tartattak, s conserváltak, a haza mindig s egyetemesen őszinte szeretettel támogatta a trónt törvényekhez ragaszkodásában, s ha a gondviselés ily bölcs, s igaz kormányokra véres harezokat bocsátott vala: a haza min-

den hű fia kész örömmel ontotta vérének törvényét tisztelő királyáért!

Felséges ur! a lezajlott 12 év szenvedése e hazát a multnál örömteljesebb jövőre érdemesíti! az nem lehet Felséges ur! hogy Felséged atyai szíve zárva maradjon két haza fiainak annyi idő óta annyiszor ismételt jogos kíváncsi! Felséged, ki mult évi oct. 20-kán kelt diplomájával egy lépéssel közelebb jutott szíveinkhez, nem utasíthat vissza jogos kérésünk megtagadása által! Felséged nem utasíthatja vissza a két haza egyesítésének megtartását akkor, midőn még a Felségedtől mult évi october 20-iki diplomájának alapján, az alkotmány által ugyan nem ismert szokatlan alapon összehívott f. é. febr. 11-iki károlyfehérvári értekezlet többsége is azt elismeré.

Hódoló tisztelettel terjesszük tehát kérésünket Felséged trónja elébe esedezvén: „méltytassék a két magyarhaza egyesüléséről szóló 1847. 8-iki pozsonyi VII-dik és az 1848-ki kolozsvári I-ső törvényezikket, melyek király és haza közös akarata folytán Felségednek akkoron dicsően uralkodó nagybátyja koronázott apostoli magyar királyunk V. Ferdinánd által szentesítették, s mint a törvényesség minden kívánalmával bírók tetlegesen is életbe valónak lépve, az előzők által elmondott eskü kötelezettségénél fogva kegyelmesen megtartani; s ezen törvényezikből kifolyólag Magyarhon Királyhagón inneni részének képviselőit az anyaország már megnyitott gyűlésére, mely e képviselőtől nemkül amugy is csak kiegészítetlen maradna, s kötelező törvények hozatalára jogosítatlan is lenne, meghívni; e képviseltetést az erdélyi 1848-ki II. t.-cikk értelmében mentől előbb megrendelni; végre az erdélyinek nevezett udvari korlátnokságot, mint az 1848-iki kolozsvári I-ső t.-cikk 3-ik §-ával ellenkezőt kegyelmesen megszüntetni.

Testileg használatban fel szólhatási jogunkat, ezeket bátorkodunk mindjárt legelső bizottmányi gyűlésünkkel legmélyebb tisztelettel Felséged tudomására hozni, hódolattal kérvény Felségedet, méltóztassék forró óhajátunk szerint minket anyahazánkkal újból is összeforrti engedni.

Felséges ur! a haza alkotmányát tisztelő király birja népeinek kimaradhatatlan szeretetét s a népek szeretete leg-hatalmasabb támasza, ugy az uralkodó, mint a birodalomnak!

S mennyivel inkább van szükség a népek áldozatkész szeretetére akkor, midőn az alkotmányosság alapján kívül vezetett kormányzat a birodalmat már is csaknem a felbomlás veszélyének tevé ki!

Kik egyébiránt sat. Kelt Dézsen, 1861-ik évi április-dik s több napjain tartott bizottmányi közgyűléstünkben. Belső-Szolnokmegye közönsége.

Alkotmányos élet kezdete. Beszterce folyó hó 15-én ünnepet ült. Reggel 3 és 1/2 órakor dördült meg az első tarack a város feletti hegyoldalon fekvő Villafranca nevű mulatókertben, mely a hajnal édes álmát szendörgő polgárságot zugásával varázserőként felzaklatá. E napot emléklül szentelte a békés de alkotmányos polgárság a szenvedéstéljes 11 év megszüntése, s a mai napon az alkotmányos élet első reményelt sugarai feltűnésének; ugyanis egy szebeni rendelet szerint az absolut hatalom hatásköre ma vala megszüntendő. A tarackzugásokra talpra állt polgárság mint kifizűtt helyre a luth. nagy templom elibe sereglett, hol megzendült a muzsika ezen imával: „Vater ich rufe dich.“ „Ima végeztével a tömeg a lelkes Textoris Károly vezetése mellett a három nemzet lobogói alatt közből magasan lengvén a magyar nemzet veres, fejér, zöld, — az egyetértés és testvériség ábrázolva tarackok folyvásti durrogása és a „Rákóczi induló“ zengedelmé mellett körüljárta a város négy fő utcáját. 6 órakor visszatért a menet az irt kertbe, és ott a magyar, szász és román nemzeti lobogókat az épület homlokzatára kiszégezve ágyuszó mellett szétosztott.

Este a lobogók alá a testvériség szentségét jelképező irat vittatott ki; és ezzel folyvásti ágyúdurrogások között „Rákóczi induló“ mellett a polgárság alkotmányos érzelmi polgármestere Stübiger urhoz ment, szeretete, bizalma, tisztelete bemutatására. A polgármester ur lelkéből fakadt szavakban fejtegette az öt üdvözlő sokaságnak az alkotmányosság áldásosságát, s felkérte a polgárságot testvéri szeretet s egyetértésre! A hosszantartó hoch lebe és éljen után a városi tanácsnokok és végre a magyar születési katonaparasnok tisztelettel meg zenével. Az őrnagy ur magyar nyelven tett köszönete: rend, csend, egyetértésrei figyelmeztetése, mely „éljen a testvériség!“ szavakban végeztetett, szinte véghetetlen éljenekkel fogadtatott. És erre a nép, szép rendben és csenddel a nap méltóságához méltóan nyugalomra hazatért. Éljenek!!! Cs. . . táji.

Hunyadmegye, Déva apr. 20. Alig kezdbetem örvendesebb hírel levelemet, mint azzal: hogy e megyében is megalakult a honvéd-segélyező egyesület. Megye értelmisége nagy számmal gyűlt egybe, a Casino terében, a mikor is volt honvéd alezredes Makray László ur lelkes és hazafias beszédében előterjeszté, miszerint jó lenne addig is míg e tárgy megyeileg vagy országosan felkaroltatnék, honvéd-segélyező egyesület alakítani. Ezen ajánlat a legnagyobb lelkesedés közepette közakarattal elfogadtatott. Ezután a gyűlés megválasztá bizottmányát, mely így állitott össze: elnök: Makray László, alelnök: B. Józika Gejza, pénztárnok: Keserü Ferencz, ellenőr: Fekete Károly, tíz bizottmányi tag, és öt vidéki biztos. Jegyző Jordán Domokos. Továbbá határozatba ment: 1-ször. Az egyesület alapszabályait, a pesti programot fogadja el; 2-or. Az egyesület pénzalapjának megalapítására a megyében aláírási ívek bocsátatnak szét. 3-or. Megrendeltetik a megyében levő honvédek összeírása. 4-or. Gondoskodva lön arról is: hogy az egyesület pénzalapja, indirect úton is gyarapíttassék, minek eszközölésére: működvelő társulat alakítása vétett elzélba.

A pénztárba befolyt eddig: 1-ször. Makray László adott 100 ft. ost. ér. 2-or. Gróf Bethlen Olivér és László Kálmán gyűjtöttek Szászvárosban 157 ft. 3-or. Dr. Márkosy urberápirokban adott 100 ftot. Összesen 357 ft. oszt. ért. És most már hozzátok fordulok, Hunyadmegye hű keblű fiai és leányai! mert töletek függ: hogy e szép, e

nemes ezél, e magasztos eszme testté váljék! járuljatok filéreteikkel az egyesület pénztárához, mert nincs szebb, nincs fenségebb gondolat annál: azoknak sorsán segíteni, — kik a hazáért, a szabadságért, életüket és vérüket feláldozni oly készek voltak. K....

Fejéregyháza, ápril 28-kán, 1861. — Felső-Fejérmegye lelkesei honvédei se akarva elmaradni többi hasonló zelmű palatásaitól, folyó hó 25-kén megalakult a honvéd-segélyező-egyesület; közfelkiáltás útján volt őrnagy gróf Haller Ferencben nyerve az elnököt, alelnököt volt nemzetűri százas gr. Haller Józsefben, jegyzőt volt honvédtiszt Schopf Adolfban s pénztárnokot a szelleműs Haller Luiza grófbőlgyben valánk szerencsések nyerhetni — mi hosszas éljennel fogadtatott.

Rendes bizottmányi tag tag csak honvéd lehetvén, számunk 28 vala. Tiszteletbeli minden pártoló s így a lelkes Haller grófnő s tisztelt főispánunk Ládai A. ur is.

Rövid idő alatt begyűlt 480 ft. o. e. a mi a pénztárnoknak kézbesített. Minden megyei járásban egy ott lakó bizottmányi tag megbízott, mielőbb beküldendőleg összeírni a honvédek s azok anyagi állását sat.

Véleménykülönbség merülve fel, hogy vajjon egész életre kötelezzük magunkat, egy erőnkhez mért összeggel, a mi halállal szűnnék meg — vagy csak 3 évre, a közakaratra oda nyílvánult, hogy most adunk a mit lehet s jövő évben újra, mindaddig, míg a haza azon állapotba jõvend, hogy a szabadság védelmében megsebesült honvédekét ellátbassa. A társulat alakulta után őrnagy gr. Haller Ferencz, volt alezredes Horváth Ignác részére, a ki véleménye szerint többet szolgált a hazáért s rangban is fennebbi, lekőszőve elnökü székéről —; Horváth Ignác alezredes által, semmi szín alatt el nem fogadtatott.

26-kán folytatása — s némi értekezlet a segesvári csatában 1849-ben elhullott derék honvédekért, a melyre megalapodás lön, hogy addig is, míg Udvarhely, Maros-Vásárhely s más közlebbi honvéd-segélyező-társulatok értesítettének egy nagy requiem tartásáról; adjuk meg a néma tiszteletet s menjünk ki, egy imát rebegve az egek urához, kifejezendők érzelmiünk nagyságát s valódiságát. A román lelkészek, katolikusok s lutheránus lelkészek Segesvárról, egy bodolai ref. lelkész Gáspár Albert felkérve, sok lobogóval s zöldséggel előre fellévéen disztve a 100 □ hosszú negyzőget képező 3 sirdomb, kimenének a gr. Haller család sírboltjától nem messze fekvő, az országutól délre, szinte falu irányában egy óranegyed távolu szent helyre. (Középső mintegy négy akkora mint a szélsők bármelyike — párhuzamos vonalt vonva a felhánt felszínrel, a kibányt föld mélysége az árkolásból itélve legfennebb 4 láb, s így valószínűen csak pár láb lehet a sir s azon derék hősök gabona-kéve alakban szinte földszíne voltak egymásra örök álmat alunni fektetve, a mit igazol a földnek s gyepek sötét vérpiros verhenyes színe.)

Bizonyos, hogy vérázott földet tapodott a halandó, egy oly szent helyet, a mit nem szabad beszennyezni, oldjuk le sarunkat — s le a kalapokkal! adjuk meg bár 12 év múlva a valódi tiszteletet, a mely eddig még gondolatban is tilos volt . . . valahára megérhetők, hogy 6 számú román lelkész templomi zászlókkal s számmelküli román lakosság részvétele mellett, azután a katolikus lelkész megható ima mellett beszéltethet, körüljárva a tért — a mit a segesvári lutherán lelkész német imája s beszéde váltta fel, s végül a derék Gáspár Albert bodolai ref. lelkész szónoklata —; a kinek valólgik ható szavait tolmácsolni, azon elfogultság s fájdalom miatt, a mit mindnyájan érzünk, teljes lehetetlen. . .

Mintba egekől szökött volna, oly magasztos s ünnepi vala minden szó, annyira megható s vallásos, hogy egyszerre omla tédre a szinte 500 tagu gyülekezet. Sirtunk mind — a román köznép épp úgy mint öszült arezu atyáink, daliás férfiak úgy mint a lelkes fiatalok.

Hősök szellemét, a nemzet nagy költője Petőfi Sándor, Kurecz Antal, egy daliás Zeyk Domokos s sok mások árnyát látók képzelmeileg körülünk lengeni . . . egy érzelem, egy fájdalom s egy gondolat az okozóra . . . honola mindnyájunk kebelében, a mi ünnepi emel e tisztelgést, hogy sirásunk zokogásba ment által. . .

Volt alezredes Horváth Ignác vezényelve a sorakozott honvédek, a sirt katonai szokásként körüljárata, „főveget le, „térdejl“ s „inadkoz“ vezényszóra, elkezdé a fölleskült alezredes: „Mi atyánk, ki vagy . . . de elhala a to-vábbi hang s mind leborulva általános zokogással tört ki, a mi a valódi bazaar érzelmet s fájdalmat ünneplésen tolmácsolá. Vezényszóra: „áll fel s sorakozva indulj“ elhagyók e hősök sírját, néma fájdalommal s tudattal, hogy nemcsak megadni a tiszteletet, újból látandják szemünk e sirt, a mely hogy a nemzet tulajdona legyen s békeríttessék, a lelkes gr. Haller József felszólítása nyomán, kimondák a honvédek, „hogy miénk legyen e föld“ — mit a gróf magára vállalt.

Kőnczei Károly.

Kézdivásárhely, április 24. — Folyó hó 18-dikán érkezett meg Kolozsvárról e város küldötte Papp Lajos hazánkfi, s örömmel vette e város községe azon hírt, hogy az ország minden nagyja szilárdul 1848 mellett nyilatkozik. A színtoly örömmel vette, hogy ideiglenes főkirálybírók e város tisztujtása végrehajtására gr. Kálnoki Pál kormányzéki ros titoktartó és Papp Lajos hazánkfiat bízta meg. S legottan elhatároztuk, hogy a tisztujtást folyó hó 20-kán az 1848-ki 23-dik t.-cikk értelmében tartjuk meg.

Gr. Kálnoki Pál alkalmoszerű szép beszéddel üdvözlé e város községe s felhívá régen nem élvezett, eltiport szent jogának élvezetére. Titkos szavazat útján 109 szavazattal főbíró lett Szabó Dániel, 1848-ban hadbíró. Első jegyző: Varga József, másod jegyző: Szász Dániel. Tanácsosok: Szotyori Sámuel, Benkő Pál, Papp Lajos, volt-honvéd-alezredes, Papp András, Tóth Sámuel, Jánosó János. Rendőr közfelkiáltással Nagy Dániel, volt-honvédőrnagy, rendőri segéd: Réti József. Levéltárnok: Papp Károly, volt-honvédszázasos. Árvagyizgatók, közfelkiáltással Kovács Dániel, segédje Papp József. Orátor: Kovács Józsa. Közfelkiáltással nevezettek ki: Balog Sándor, pénztárnok;

Fülöp Sámuel, adószedő; Jánosó Elek, fogolyör; Kun István, városgazda; Szenkovics Ignác, orvos; Kovács Józsané, bába.

Papp Lajos hazánkfi indítványára városunk tiszteletbeli polgárvá közfelkiáltással elválasztattak: Kossuth Lajos egy negyed óráig tartó eljenzés, III-dik Napoleon, Viktor Emánnel, Garibaldi, Klappa, Pulszki, Türr, Vetter, Teleki Sándor, Bethlen Gergely, Berzeneczi, Karacsai, gróf Teleki László, gr. Mikó Imre, gr. Kálnoki Dénes és Pál, Cseh Ignác és Sándor, Turó Gergely, Geréb László, Pethő István, Cseh Farkas és Domokos László.

Az oklevelek kikészítésére és elküldésére megbízottat városi tanácsunk.

Fényes ebéd, hatalmas köszöntések. Este a város fényesen ki volt világítva, fakly's tisztelegés elnök grófnál és ujonan választott főbírónál, kiket a város összes közönsége kísért szállásukra. 21-kén délelőtt 11 órakor iktattuk be a tisztviselőket.

Udvarhelyszék főlistára gr. Mikó Imre

ő nmlgához. — Nagyméltóságú gróf, kormányzéki ideiglenes elnök ur! kegyelmes urunk! Elfőjtött keserű érzetel kellett látnunk 12 év előtt nmlgának a hon több hű fiaival együtt leszorítottatás a politikai térről, melyre szentelte vala életét s melyen édes hazánk boldogítása végett első ifjúságától fogva oly ernyedetlenül működött. De éppen az alkotmányos élet ezen erőszakos megszüntetésének s az idegen zsarnok uralomnak e gyászos korszaka alatt szerzett nmlgód a nemzeti tudományosság és a hon anyagi fölvirágztatása érdekében tanusított szellemi munkássága és roppant anyagi áldozatai által azon ragyogó érdemeket, melyekért nmlgód „Erdély Széchenyinek“ nevezni s nevét kegyelettel említeni e hon minden hű fiait kötelezettségek érzék magukat. S hogy most hazánk Királyhagón ineni részének alkotmányos újból szervezése vezetésével nmlgód bizott meg: annyi törvényességek közt egyedül ez ad nekünk némi reményt a felől, hogy nmlgód szentesített törvényeinknek ismét érvényre juttatását nagy horderejű befolyásával előmozdítandván, mi megint Szent István koronája területének kiegészítő részéül legfelsőbb helyen is el fogunk ismertetni s az egységes magyar birodalom alkotmányának javadalmait teljes mérvben élvezhetedjük.

Ily reményben és meggyőződésben midőn Udvarhely anya, Keresztur és Bardocz fűszékek egyetemes közönsége nmlgód iránt ezennel őszinte teljes bizalmát nyilvánítaná: egyszersmind szívuk teljéből kívánjuk, hogy a Mindenható Isten tartsa meg soká nmlgód drága életét és segélje nmlgód az annyi szenvedett haza boldogítására, alkotmányos szabadságunk kivívására és biztosítására ezéző nagy földadatának sütkérdus megoldásában!

A kik egyébiránt hódoló alázatos tisztelettel öröklünk sat.

Tasnád, ápril 26. 1861. Városunk Erdély hazánkfi cső fejedeleméi jelesen a Báthoriak, Bethlen, Rákócziak szabadalomlevelei után a m. minisztérium felhatalmazása folytán rendezett tanácsát ujjlag szervezte. Főbíróvá T. Terebesi János, kapitányává Ládó Péter választottak.

A működélő társulat f. hó 1-sőjén első jelét adá működésének. A vén bakancsos és fia a huszár, színművel. Isten segítse továbbra is igyekezetüket!

Színész társulat is van városunk kebelében Pozsonyi igazgatása alatt, sok jó estét szereznek, tehetséget s szorgalmat tanusít előadásikkal.

Mondjam-e hogy az áprilisi fagyok miatt a már teljes virágzásban állott gyümölcsfák ez évi termése általán semmivé lett, a szőlő is igen megvan rongálva, ugyhogy, ha lesz is, az idei szüret igen silányan üt ki. Az e hó folytán zord száraz szelek, a szántóföldeket egészen kiszáritották, s ha még soká eső nem lesz, az élet ára piacunkon igen felfog hágni, a mai árkelet szerint, a tisztabúza köbbe 26 ft. rozs 18—20 ft. tengeri 11 ft. zab 5 1/2 ft. burgonya 8 r. l. váltóban.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A kolozsvári és kolozsmegyei szűkölködő honvédek számára adakozók névsora: Gróf László László korlátnok 6 exlja 36 ft, öz. gr. Teleki Pálné évenként 10 ft, öz. gr. Teleki Jánosné évenként 10 ft, b. Splényi Sámuelné évenként 10 ft, gr. László Miklósné évenként 10 ft, gr. László Miklós évenként 10 ft, Benő István évenként 10 ft, gr. Teleki Károly évenként 10 ft, Székely Dávid évenként 10 ft, Groisz Ferdinánd évenként 10 ft, b. Splényi Sámuel évenként 10 ft, Komáromi Lajos színész évenként 10 ft, Finál Henrik évenként 10 ft, Bartha János évenként 12 ft, Aranyos Mihály évenként 10 ft, báró Huszár Sándor évenként 10 ft, b. Huszár Ádám évenként 10 ft, gr. Kemény Sámuel évenként 40 ft, gr. Bethlen Ferenc évenként 35 ft, gr. Mikes Benedek évenként 35 ft, Cserei Farkas évenként 10 ft, Csenter István kéményseprő mester évenként 12 ft, gr. Eszterházi János évenként 5 ft, gr. Bethlen István évenként 5 ft, Várdi Antal évenként 40 ft, gr. Bethlen Géza évenként 5 ft, b. Bornemisza Károly évenként 5 ft, Filep Sámuel évenként 5 ft, Kozma István évenként 5 ft, Cseh Sándor évenként 5 ft, Filker Ferenc évenként 5 ft, Nagy János évenként 5 ft, Olosz Károly évenként 5 ft, Nagy Imre évenként 5 ft, Szabó Ádám évenként 5 ft, Tompa János évenként 5 ft, Bán István 100 ft urb. papir, b. Jósika Leo 50 ft urb. p., gr. Teleki Domokos 50 ft, gr. Teleki Domokosné 20 ft, gr. Bethlen Farkasné 100 ft, gr. Eszterházi Dénesné 5 ft, b. Radák István 50 ft, gr. Haller Luiza 40 ft, b. Radák Ádám 50 ft, Folinusz János egy színelőadás fele jövedelmét 177 ft 83 kr és egy es. arany, Albisi és Molnár színgyagatók egy színelőadás fele jövedelmét 31 ft 78 kr. (Folytatása következik.)

— Honvéd-segélyező-egyesület. Az alsó-fejérmegyei lelkes honleányok a szűkölködő honvédek javára mult ápril 20-án N.-Enyeden női diáklélek kísorsolásával egybekötött táncvigalmat rendeztek, melynek tiszta jövedelme, dicsérete a rendezők és részvevők buzgalmanak 600 frton felül

ment. Erre ápril 26-án a honvédség-egylet megalakult. Elnöke lón volt honvédezredes Pap Vilmos; másod elnök Erős István, pénztárnok dr. Donogányi.

A magyar biztosító-társulat nagy gyűlése megtörtént, s a számoláshoz ismét fényes eredmény tünt ki. A társulat jótékony cselekedetei is nagy összegeket adományozott; így a Széchenyi emlékre ezer forintot, a pesti honvédség-egyletnek 600 frtot, a pesti kereskedelmi akademiának 400 frt évi segélyt, továbbá a társulat hivatalnokai számára alapítandó nyugdíj tőkére ezer forintot.

Beszterezéről máj. 2-káról értesítnek: Tegnap délután 3 órakor a szászok nemz. ispánja Salmen Ferenc megérkezett. Kedves polgármesterünk egy bizottság élén mintegy 20 székely városi és falusi küldöttség fogadta Dipsénél. Az öröm rivalgások között érkezett grófot a város határára a csehok fogadták, az orátor tolmácsaival örömlítet. A városba több lobogó szász és magyar nemzeti tricolor. 5 órakor nagy ebéd a város vendéglőjében. Első Stábriger emelt poharat, utána mások, s foly ez így kiapadhatlan mértékben; este a Villafrancában volt lakoma, melyben küldöttségileg hivatott meg a derék Stábriger polgármester, kit ágyú-dörgések s szűni nem tudó éljenekkel fogadott a termek s azon kívüli polgárok nagysokasága, és a mely lakomán kivált unió mellett a pobárköszöntések egész sokasága járt. (Melyeket jövő lapunk hoz.)

Ma a város rendez magát. Orátor lett Láng Dani. Holnap lesz a vidékbíró választás.

Losádól máj. 4-kén írják nekünk: Személyesen akarek a tekintetes szerkesztő urhoz utazni, de bizony nincs módom, mert helységünk előljárói az utolsó krajczárom is kiesikarták ládám rejtekéből, a sok zúszlag s nem tudom miféle schlag név alatt; de még azt se tudjuk mit mit csináltak vele, mert mind a mellett is, hogy notáriusunk és bírónk becsületes emberek gyermekei, mégis bizony ő kegyelmek őt évtől fogva egyszer se számoltak semmiről s ha arra erőltették, minket bezárással, őket pedig díszjellel fenyegette a her Vorsteher, no hiszen tán másképp leszen ezután. De ennél is inkább fáj nekem az, hogy katona fiam Itáliából ezt írja: Armádiánkban azon hír repdes, hogy Losád népestől elűnyedett s lett belőle egy feneketlen tó — írja meg apám ha elűnyedtek s elveszték, mert én nagyon bús vagyok azóta.

Kérem aláson a tekintetes urat, írja meg, hogy Losád nincs esélyedve, igaz, hogy a Brosser Bezirk Hunyadvármegyéből kiharapván elnyelte volt, mint Jónást a csethal s ámbár sokat tartá a gyomrában, de mégis meg nem emésztetvén, most kiokádá; hanem mintha jelenleg res nullusok volnánk, rólunk senki se akar tudni. Még azt se tudatták velünk, midőn mélyen tisztelt főispánunk a nevezetes szomszéd Piski hidhoz várattott, hogy mi is ottan az ürvendőző tömeg között, bár egy pár éljont kiálthattunk volna. Az előleges konferenciát se adták nekünk hírül, holott Losád bizony régi magyar helység. De még választmányi tagnak se méltattak senkit, ámbár hajdon Losád énekelte az üsgyűléseken: Hol van a megválasztandó tisztikar? s megmutatta ki a legény a csárdában. De most bizony igazán de nobis, sine nobis esett minden, s pedig mély helységben 12-féle hirlapjár, ott az intelligencia csak nem eszűszkál éppen porban, s megtudja különböztetni Ausztiát az Ausztrigától. Ha mind ezeket az igazság mérlegbe tesszük s megfontoljuk, szinte-szinte igazat ír fiam, hogy t. i. Losád lesüllyedt. Ifj. L. S.

A birodalmi gyűlést illetőleg a „S.“-ben olvassuk: A képviselők lassan-lassan gyűlkeznének, valamenynyen teli kábátban jelennek meg, a mi a fejeir nyakkendőhöz nagyon rozslu illik. Darabig nézik a padokat, jobbra vagy balra üljenek? végtére elhatározzák magokat, s a centrumba mennek. Csak néhány ment egy baloldali padot elfoglalni. A közönségben kezdenek észrevételeket tenni. A baloldali türesen hagyják, mond az egyik. — A magyarok számára, jegyzi meg a másik. — De hisz azok annyira balra vannak, hogy egészen kívül esnek a házon — vélekedik egy harmadik.

A klagenfurti országgyűlésen a jobboldali tagokat mivel mindig minoritásban maradtak minoritáknak, a baloldaliakat pedig, mivel a gyűlés fölött domináltak, dominikánusoknak nevezték el.

Scribet felszólítván egy milliomas, hogy kezefogva írjanak egy darabot — az így válaszolt: Hízlelő ajánlatát el nem fogadhatom, mert a szentírás azt tartja, hogy nem kell a lovat a számmárral egy igába fogni, melyre ismét a milliomas így duplikázott: uram, vettem imperitunens sorait, micsoda jogan nevez ön engem lónak?

Schuselka. A bécsi nép máj. 1-én éjféltájban, miután szabadelvűségének az államviszter laka előtt vitározásban adott hangokat, nagy tömegben Schuselka lakát kereste fel, nagy éljenzéseit csak akkor szüntetvén meg, midőn a nevezett szabadelvű népszónok ablakában megjelenve köszöntetét kezdé nyilvánítni.

Pesten magyar népszínház van kilátásban, mely egyelőre ideiglenesen építve 20—25000 frtba kerülne.

A pesti ujonnszervezett váltótörvényszék máj. 1-én mint alkotmányos bíróság megkezdte működését.

A heves megyei pandurság részére Bécsben megrendelt psztolyokat lefoglalták.

A dalmát országgyűlés elhatározta, hogy testületileg menend Bécsbe, ellenkező határozatát érvényesítendő azon képviselőkkel szemben, kik egy horvát küldöttséggel egyetemben Bécsbe indultak, hogy ott törvényellenesen a Horvátországi egyetülésre működjenek. Egy e czélra fogadott gőzösön ápril 30-án meg is indultak. Az érsek, kit most gyengélkedés gátol, később követi őket.

A bési rendőrség intézkedéseket tett a Reichsrath megnyitáskor fentartandó rend érdekében. De a mint írják, nem volt szükség rá, mert nem igen volt a bési nép részéről tolongás.

A bécsi birodalmi tanács követekházába kinevezett elnök és alelnök számára a kormány a cs. kir. titkos tanácsosokéhoz hasonló egyenruhát rendelt, zöldszíntű aranyhímzéssel; dr. Hein, ámbár csak kinevezett elnök, mégis határozottan vonakodott az egyenruhát elfogadni.

A „P. N.“ vezércikkében Z. A. írja: A februáriusi — soit disant — alkotmány le volt-e küldve nekünk a törvényhatóságokhoz? nem! Az országgyűléssel közöltet-e? nem! A magyar megnyitó beszédben megemlítve volt-e? nem! Tehát hitelesen nem is tudjuk. Az reánk nézve nem egyéb, mint egy „hirlapi czikk!“

Mint Párisból írják, e napokban a külföldön levő magyarok nagy gyűlést tartanak Genuában vagy Turinban. Számos nevezetesség fog benne részt venni.

Az ezüst hatosok Pesten kezdenek ismét forgalomba jöni. Nekünk nem jut már eszünkbe, ha vajjon pléh volt-e ezek az ezüst hatosok?

A magyar legio. A Heinrich-ezredből átszökött Gronowski főhadnagy, Kubinyi és Tót hadnagyok Milanoba érve rögtön alkalmazást nyertek a magyar legioiban, mely — mint a „M. O.“ írja — Dudinszky Gyula értesítése szerint már mintegy 5000 gyalog és 400 huszárból áll, s naponként szaporodik. A gyalogok kávészin honvédatillát viselnek veres bugyigóval (magyar nadrágot nincs ki készítsen); de a huszárok mind magyar nadrágban járnak.

Az osztrák rendőrmisztérium egy legközelebbi rendelete által az 1849 óta kibocsátott könyvtalalmak mind vissza vannak vonva, nehány menekültek által írt olasz, francia, lengyel és német könyvet kivéve. Német könyv 35 maradt eltűlv.

Londonban 1862. máj. 1-én világiparműkiállítás veszi kezdetét — ennek folytán a m. k. helytartó tanács följárja a pesti keresk. és iparkamrát, hogy magát a többi e nemű egyletekkel érintkezésbe téve, tanácskozzék a felett, hogy hazánkban a londoni kiállításokon képviseltetése legezlszerűbben mi módon eszközözendő, — s e részbeni javallatát terjessze fel — s nevezzen meg egyéneket, kik tagjaivá lehessenek azon Pesten felállítandó bizottmányának, mely a londonival magát érintkezésbe teendő. — Egyszermind oly közleg van tervbe véve, mely a kiállításra küldendő czikkok szállítását jutányosan eszközölje.

A Szent-László-társulat Pesten f. hó 5-ére alakító közgyűlést hirdetett. Czélja e társulatnak a szűkölködő keleti keresztények, főleg pedig az idelepedett magyaroknak testi és lelki segélyt nyújtani; hazai vállalatokat, intézeteket gyámolítani s a kath. világi egyházak szükségéi fedezéséhez járálni.

Görzben a mult napok egyikén egy egyén haditörvényszékileg agyonlővetett, mivel a magyar katonákat esküszegésre csábította.

Bécs, ápril 27. A „Köln. Ztg.“-nak írják Bécsből: A magyar kérdésben eddig nem történt megállapodás. Az erre vonatkozó értekezleteket folytatják ugyan még, de kétkednek benne, hogy eredményre vezessenek. Ezalatt mindinkább több csapat megy Magyarországra s Pestnek oly helyőrsége van e pillanatban, mely a bécsinek nem sokat enged. A magyarországi parancsnok Lichtenstein hg. kijelentette, hogy a csendet a rendelkezése alá adott csapatokkal mindenesetben fentarthatja.

Azon márvány emléklap, melyet a félegyháziak csináltattak azon ház falába, melyben Petőfi gyermekéveit töltötte, már elkészült, felirata: E házban élte gyermekéveit Petőfi Sándor. A nagy költő emlékének tisztelői 1861.

Könyvismertetés. Eppen most került ki sajtó alól Kolozsvárt ily eziműi időszi munka I. kötet: „Keresztény Magvető“ szerkesztik és kiadják Kriza János és Nagy Lajos kolozsvári unitárius lelkészek és tanárok. I. kötet: Szent-Ábrahám Mihály köre metszett arczképével. Előfizetési ára egy osztr. forint, bolti ára 1 for. 60 kr. Kolozsvárt Demjén László bizománya. Tartalma következő: Előszó a szerkesztőtől; az egyház-vallási vagy fő részben van X egyházi beszéd, II könyörgés, IV Urvasoravételkor mondatni szokott agenda, azután van Függelék cím alatt két életírat, iskolát tárgyzó két értekezés: Külföldi rovat alatt Londonból egy eredeti levél továbbá az unitáriusok létszáma Erdélyben, tanulók száma, alapítványaik, adatok az unitarizmus állásáról Angliában, Amerikában, Hollandiában, megközelítő összes létszámuk. Az egyházi beszédek tárgyai: Az unitárius keresztény hitvallás igényt tarthat a gondolkozó közönség tiszteletteljes figyelmére, — angol beszéd a néhány évvel ezelőtt itt járt Tagart Edwardtól (fordította Buzogány Áron tanár); az Isten egységéről (írta Sylvester György) a Krisztus iránti szeretet, — angol beszéd, W. E. Channingtől (fordította Buzogány); az érdekek egyeztetése a keresztény szeretet által (írta Albert János); Isten nem hagyja el az embert (írta Nagy Lajos); Világosság és homály (írta Ferenc Józsi); Isten országának alapja, törvénye és szíve (írta Gyöngyösi István); az Isten országáról (írta Péterfi Sándor); Uj évrre (írta Kis Mihály); a vándorlás tanúságos képe (írta Kriza János). A könyörgéseket írták Albert és Ferenc, ez utóbbi a nem rég elhunyt jeles Ferenczi Géza felett volt mondva; az agendákat írták Kriza, Kelemen István, Pap Mózi, Gyöngyösi; a Függelékben van Szent-Ábrahám Mihály erdélyi unitárius püspök életrajz töredéke (írta Jakab Elek); Tagart életrajza (írta Ferenc J.); az unitárius iskolákról (írta Kovácsi Antal); rövid elmélkedés az iskola ügy felett (írta Brassai Sámuel). Az egész munka 16 nagy nyolcad réti iv, elsősz és tartalom 6, maga a munka 1—240 lap. A czimboritékon következő unitárius könyvek vannak ajánlva, mint Demjén László jeles ifjú könyvkereskedőnk boltjában találhatók: Unitárius püspökök arczképei (1 for.); Szent-Ábrahám Mihály nagy negyedrét regáliven levő arczképe (1 for.); az unitáriusok hitcikkleit magában foglaló „Summa universae theologiae Christianae secundum unitarios“ című könyv, mely II. József korában volt kiadva (1 for.); gyerkekeknek való Katechesis (26 kr.); Halotti énekes könyv (26 kr.); a keresztény vallás elemei (10 kr.); Koronka Antal Ima-könyve (2 fr. 80 kr.); egyházi beszédek (Péterfitől, ára 3 füzetnek 3 for.); temetéseik (P-től ára 1 for. 6 kr.); az unitaria vallás története Erdélyben (1 for.); emlékbeszéd gr. Széchenyi István felett, Koronkától (30 kr.); gr. Széchenyi István a

nemzeti büles, (Ferencztől 30 kr.) Mindezek kaphatók részint Stein, részint Demjén L. könyvkereskedésében.

Csak e tartalmi rövid ismertetésből következtetve is elmondhatni, hogy ez időszi kiállítás hazai irodalmunkban feltűnő jelenség. Az unitáriusoknak a hazában ez az első ily nemű vállalatuk; való, hogy egészen magán természetű, minőt minden hivatásos írónak joga van kezdeni s alapítani, de mégis figyelemre méltó. E munka tárgyai mind a hazai és európai egyetemes unitárius vallás-egyházi és nevelési életből vannak véve, s azok közt az unitarizmusról általában, úgy az Isten, és Krisztusról való két angol és egy magyar beszéd különösen megérdemli, hogy ismertessék. Az írők közül a nagy hirti Brassain kívül, Kriza, Kovácsi, Jakab, Péterfi, Kis ismertebbek, a többiek: Albert, Buzogány, Ferencz, Gyöngyösi, Kelemen, Nagy, Pap, Simén — majd mind újjak, ámbár némelyikének vannak kinyomatott egyházi beszédei. Látni való, hogy a kis írói körnek a vallás és erkölcs, a nevelés és tudomány közös szeretetének s művelésének és ez által a hazai irodalom gyarapításának tiszteletre méltó czélja és ösztöne adott lételt; egy szellemi szövetség az, mi szellemi érdekeken és rokonszenven alapult, mitől tehát az úgy, a melynek munkásai, a tudomány, melyet művelnek, az irodalom, melyet egyformán szeretnek, s a haza és nemzetiség egyik fentartó erejének vallanak, abból ítélve, a mit legelőször is adtak, sok szépet és jót várhat. Ajánljuk pártolás végett a hazafiak, ismertetés végett az irodalom figyelmébe!

Sz. —

POLITIKAI HIREK.

Turin, ápril 30. A „Nationalité“ szerint Garibaldi ma Genuába érkezett, hogy egyetlen leányának holnap egy Garibaldi tiszttel végbemenendő menyegzőjén jelen lehessen. Garibaldinak több barátja van jelen az ünnepélyen. A menyegző után az egész család Caprerába hajózik.

Az „A. Allg. Ztg.“ párisi levelezője szerint a vidéki lapoknak másodszor hagyták meg, még pedig szigoruan, hogy a hadi mozgalmakról és készületekről éppen egy ne szóljanak, mint háború idejében. Egyike a legnagyobb természetű kereskedő házaknak arról biztosította az „A. Allg. Ztg.“ levelezőjét, hogy most fizetle egészen igénybe van véve a francia hadsereg és hajóhad számára megkívántató gyors és nagymérvű megrendelések által. Ugyane levelezőnek Alexandriából vett biztos levele azt jelenti, hogy az egyiptomi alkirály hadilábra állította seregét. Nem szükség mondani, hogy egy francia katona sem hagyja el Syriát, sőt inkább a foglaló sereg szaporítása várható. Az alkirály megbízatása: a suez-i földszoros megszállása. Ezen intézkedés czélja: az angol közlekedés elvágása. Az alkirálynak teljes souverainitás s még valami hivatalos állás ígértett Syriában. Az orosz hajóhad, mely közelebből elhagyja Kronstadtot, Cherbourgba menendő, koránt sem fog csak néhány hajóból állani. Ezen hajóhadnak Cherbourgba érkezése új és világos fényt vet az európai politikára. Az orosz hajóhad Cherbourgból a földközi tengerre megy. Megjelenése fontos eseményekre ad jelt Törökországban és déli Olaszországban.

A Kossuth-perben ápril 20-kán egyelőre befejeztették a több napig tartott tárgyalások, miután az alkirálynak gondolkozási időt kért, mielőtt a Kossuth-bankjegyek ügyében ítéletet mondana. Végre még Collier a vádlott védője szolt, hogy meggyengítse az ellenvédőjének az ő véd-beszéde ellen tett kifogásait. Ellenfelem — nygmond — megkísérté bebizonyítani, hogy az osztrák császár a vádlottak részéről tett bankjegy-nyomatás által valóban fenyegetve van tulajdonában, mert a jus monetae a császár monopoliuma, tehát sérthetlen tulajdon, mely őt mint uralkodót a népjog-nál fogva illeti. Amde ezen jogszármaztatás igen határozatlan, úgy annyira, hogy a törvényszék azt tekintetbe nem veheti. Különbben is a jus monetae minden államban ércz-pénz veretetésére, nem pedig papírpénz kibocsátására vonatkozik, mely utóbbi sok államban, például Angliában is, egyes intézeteknek és magányosoknak meg van engedve. A vádló bizonyítása kiválólag abban téveteg, hogy felesérelt az ugy nevezett nemzetközi vagy népjogot az egyes államok helyies jogaival. A papírpénz kibocsátása ezen helyies jogok osztályzatába tartozik, nem pedig a népjog körébe, és így az alkirálnoki törvényszéknek nincs joga a dologba beavatkozni. Ha nem így állna a dolog, akkor az osztrák császár akkor is mint vádló léphetne fel Kossuth ellen, ha ennek eszébe jutna, Angliában szivarokat gyártatni, hogy ezeket Magyarországra becsempéssze. Mert ezáltal szintén fenyegetve volna az ő tulajdonjoga, t. i. dohánymonopoliuma. Hogy itt bűnvádi eljárásnak helye nem lehet, az iránt a korona-ügyvédek egyetértettek, és miután Kossuth kinyilatkoztatá, hogy a bankjegyeket használni nem akarja, mig a jelen uralom Magyarországon tart, szónok nem látja át, miért fenyegetnék ama jegyek a vádló birtokát. A vádló, ha angol törvényszék előtt akarja állítólag alkotmányos jogát, mint ilyent védeni, akkor kénytelen jogezimeit, mint bárki más, bebizonyítani és csak azután, ha ez megtörtént, foglalkozhatik a törvényszék azon kérdéssel, vajjon Anglia egyen-e a császárért rendőri szolgálatot vagy nem. Collier ezen beszéde után az alkirálnok még azt kérde, mi történjék a 340 (!) mázsa Kossuthféle bankjeggyel, ha a törvényszék azoknak gyártói ellen hozná végzését, mire Cotton kijelenti, hogy a vádló azokat saját költségén megsemmisíti.

Bécsbe tudósítás érkezett, hogy a boszniai felkelés hatalmasan terjed. A felkelők minden oldalról szaporodnak s fegyverrel és tülténnyel láttatnak el. Szerbia hasonlólag barczra készül s a végén még az is kiderül, hogy Kuza hg. is egy kére dolgozik a porta ellen, s az egészben ravasz ügyességgel jár el.

Washington, apr. 20. Virginia elhagyta az uniót. Baltimore megtámadta a csapátvonulást Washintonba. Észak-Karolina elfoglalta az erősségeket. Lincolnnak egy kiáltványa a déli kikötőket ostromzár alá veti s fegyverek és lőszerk kivitelét megtiltja.

